

Περιεχόμενα

1. ΓΗ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΑ ΓΙΑ ΕΙΣΟΔΟ ΝΕΩΝ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΖΗΤΑ Η ΕΥΡΩΒΟΥΛΗ AGRENDΑ 27/10/2023 σελ.11
2. ΠΩΣ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΕΤΕ ΤΙΣ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΕΙΣ ΛΟΓΩ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ 8-9 ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ 27/10/2023 σελ.8,9

Γη και δάνεια για εισοδο νέων στη γεωργία ζητά η Ευρωβουλή

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τάσσεται υπέρ της άρσης των φραγμών στην εισοδο των νέων στη γεωργία, προτείνοντας οικονομικά κίνητρα για καλύτερη πρόσβαση σε γη και δάνεια. Το ψήφισμα για την ανανέωση των γενεών στις εκμεταλλεύσεις της ΕΕ του μέλλοντος, που εγκρίθηκε στις 19 Οκτωβρίου, με 447 ψήφους υπέρ, 14 κατά και 7 αποχές, προειδοποιεί ότι η δημογραφική πτώση είναι πιο έντονη στους αγροτικούς πληθυσμούς, παρά σε άλλα μέρη της κοινωνίας.

Οι νέοι αγρότες έχουν δύο έως τρεις φορές περισσότερες πιθανότητες να απορριφθούν οι αιτήσεις δανείου για να ξεκινήσουν ή να επεκτείνουν τις γεωργικές τους επιχειρήσεις, επισημαίνει το εγκριθέν κείμενο. Οι ευρωβουλευτές προτείνουν να προσφερθούν χαμηλότερα επιτόκια και στήριξη για την πρώτη δόση του δανείου καθώς και συμβουλευτικές υπηρεσίες στους νέους αγρότες. Η υψηλή τιμή και η χαμηλή διαθεσιμότητα γης είναι ένα άλλο εμπόδιο που εντοπίζει το ψήφισμα.

Το Κοινοβούλιο καλεί συνεπώς την Επιτροπή να αξιολογήσει τη δυνατότητα ανάληψης δράσης σε επίπεδο ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω νο-

Φραγμοί

«Οι νέοι που ξεκινούν μια επαγγελματική δραστηριότητα στη γεωργία αντιμετωπίζουν ισχυρούς φραγμούς που απαιτούν μια πιο έντονη και αποτελεσματική δράση», λέει η εισηγήτρια του ΕΚ, Isabel Carvalhais

μοθετικών πράξεων για:

- Βελτίωση της λειτουργίας των εθνικών αγορών γεωργικής γης,
- Ενίσχυση της πρόσβασης των νέων γεωργών στη γη και τη συμβολή στην αντιμετώπιση ζητημάτων συγκέντρωσης και αρπαγής γης.

- Δημιουργία παρατηρητήριου της ΕΕ για τις γεωργικές εκτάσεις για την παρακολούθηση των τάσεων και των τιμών για την πώληση και την ενοικίαση γης, ώστε να διασφαλιστεί μεγαλύτερη διαφάνεια στις συναλλαγές γης στην ΕΕ.

Το ψήφισμα ζητά εθνικές στρατηγικές για την προώθηση της αλλαγής των γενεών, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής στήριξης για τις μεταβιβάσεις γης και την προστασία των συντάξεων. Οι χώρες της ΕΕ θα πρέπει να δημιουργήσουν μια θέση διευκολυντή για τη διαδοχή των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που θα μπορεί να παρέχει καθοδήγηση από γενιά σε γενιά. Οι κοινοτικές και εθνικές πολιτικές πρέπει να είναι σύμφωνες με τις ανάγκες των νέων αγροτών, λένε οι ευρωβουλευτές και προτείνουν στην Επιτροπή να διασφαλίσει ότι αυτές οι ανάγκες αντικατοπτρίζονται στις εκτιμήσεις επιπτώσεων για τις νέες πολιτικές.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ | ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Τέσσερις παγίδες που προκαλούν υπέρμετρη φορολογική επιβάρυνση και υπερχρέωση σε εκατομμύρια οικονομικά αδύναμους φορολογούμενους κρύβουν οι διατάξεις για τα τεκμήρια διαβίωσης που θα εφαρμοστούν και στην εκκαθάριση των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων που θα υποβληθούν το 2024 για τα φετινά εισοδήματα.

Του Γιώργου Παλαιτσάκη
gpalaitsakis@naftemporiki.gr

Ο ύματα των παγίδων αυτών θα είναι κυρίως χαμηλόμισθοι, οικογένειες φοιτητών, νέοι που υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία, ζημιωμένες ατομικές επιχειρήσεις, περιστασιακά απασχολούμενοι, ακόμη και ανάπηροι.

Όπως είναι γνωστό, τα τεκμήρια διαβίωσης είναι συγκεκριμένα ποσά αντικειμενικών δαπανών διαβίωσης που, σύμφωνα με τη φορολογική διοίκηση, προσδιορίζουν με αντικειμενικό τρόπο ένα ελάχιστο ποσό φορολογητέου εισοδήματος για κάθε φυσικό πρόσωπο. Το σύστημα του τεκμαρτού προσδιορισμού του φορολογητέου εισοδήματος με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης προβλέπει, κατ' αρχήν, ένα ελάχιστο ποσό ετήσιας δαπάνης διαβίωσης ύψους 3.000 ευρώ για κάθε άγαμο φορολογούμενο και 5.000 ευρώ για τα ζευγάρια εγγάμων ή συναψάντων σύμφωνα συμβίωσης φορολογουμένων - 2.500 ευρώ για τον κάθε σύζυγο ή μέρος συμφώνου συμβίωσης. Προβλέπει επίσης συγκεκριμένα ποσά αντικειμενικών (τεκμαρτών) δαπανών διαβίωσης που αντιστοιχούν στα ετήσια έξοδα χρήσης και συντήρησης κατοικιών, Ι.Χ. αυτοκινήτων, σκαφών αναψυχής, δεξαμενών κολύμβησης και αεροσκαφών, ενώ λαμβάνει υπόψη και τις πραγματικές δαπάνες για την πληρωμή διδάκτρων ιδιωτικής εκπαίδευσης και αμοιβών υπηρετικού προσωπικού.

Για να προσδιοριστεί το τεκμαρτό φορολογητέο εισόδημα κάθε φυσικού προσώπου, προστίθενται στο ελάχιστο ποσό ετήσιας δαπάνης διαβίωσης των 3.000 ευρώ αν πρόκειται για άγαμο ή των 2.500 ευρώ αν πρόκειται για έγγαμο ή μέρος συμφώνου συμβίωσης τα ποσά των αντικειμενικών δαπανών διαβίωσης για τις κατοικίες, τα Ι.Χ. αυτοκίνητα, τις πισίνες, τα σκάφη αναψυχής

και τα αεροσκάφη που κατέχει, καθώς και τυχόν πραγματικές δαπάνες για διδάκτρα ιδιωτικής εκπαίδευσης και αμοιβές υπηρετικού προσωπικού. Έτσι προκύπτει ένα συνολικό ποσό τεκμαρτού φορολογητέου εισοδήματος, το οποίο συγκρίνεται με το συνολικό πραγματικό δηλωθέν εισόδημα του φυσικού προσώπου. Αν το τεκμαρτό ποσό εισοδήματος είναι μεγαλύτερο από το συνολικό πραγματικό εισόδημα, τότε ο φορολογούμενος καλείται να πληρώσει τον φόρο που αναλογεί στο πραγματικό του εισόδημα προσαυξημένο κατά τον φόρο που αναλογεί στην πρόσθετη διαφορά μεταξύ πραγματικού και τεκμαρτού εισοδήματος. Μπορεί, ωστόσο, ο φορολογούμενος να αποφύγει την πληρωμή επιπλέον φόρου επί της προστιθέμενης διαφοράς τεκμαρτού εισοδήματος εάν επικαλεστεί εισοδήματα και έσοδα παρελθόντων ετών που αναλόγησαν κατά το έτος για το οποίο υποβάλλει την δήλωση και τα οποία υπερκαλύπτουν την προκύπτουσα διαφορά τεκμαρτού εισοδήματος. Η μέθοδος αυτή που χρησιμοποιείται για την κάλυψη των τεκμηρίων ονομάζεται «ανάωση κεφαλαίου».

Η ισχύουσα νομοθεσία για τα τεκμήρια διαβίωσης, όπως την περιγράψαμε, κρύβει ωστόσο τέσσερις παγίδες υπερχρέωσης για εκατομμύρια φορολογούμενους με χαμηλά πραγματικά εισοδήματα. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι κάθε χρόνο περίπου 1,7-1,8 εκατ. φορολογούμενοι πιάνονται στα δίχτυα των τεκμηρίων διαβίωσης και φορολογούνται, όχι με βάση τα πραγματικά τους εισοδήματα, αλλά με βάση πολύ υψηλότερα ποσά τεκμαρτών εισοδημάτων.

Ας δούμε, όμως, αναλυτικά τις τέσσερις παγίδες υπερχρέωσης που κρύβουν οι διατάξεις για τα τεκμήρια διαβίωσης:

Παγίδα 1η: Τα τεκμήρια διαβίωσης προκαλούν υπερφορολόγηση των χαμηλόμισθων εργαζομένων.

Λόγω της σημαντικής συρρίκνωσης των πραγματικών εισοδημάτων, την οποία έχει προκαλέσει η πολυετής οικονομική κρίση σε εκατοντάδες χιλιάδες νοικοκυριά, πολλά φυσικά πρόσωπα θα φορολογηθούν και το 2024, όχι με βάση τα πολύ χαμηλά εισοδήματα που απέκτησαν το 2023 από μισθούς, αλλά με βάση τα πολύ υψηλά, εξωπραγματικά ποσά τεκμαρτών εισοδημάτων που θα τους προσδιορίσει η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) με βάση το σύστημα των τεκμηρίων διαβίωσης. Σε πολλές πε-

4 παγίδες υπερχρέωσης που κρύβουν τα τεκμήρια

Αφορούν εκατομμύρια φορολογούμενους κυρίως με χαμηλά πραγματικά εισοδήματα

ριπτώσεις, οι διαφορές μεταξύ των πολύ χαμηλών εισοδημάτων από μισθούς που αποκτήθηκαν το 2023 και των πολύ υψηλών τεκμαρτών εισοδημάτων που θα προκύψουν για το ίδιο έτος

με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης θα είναι αδύνατο να καλυφθούν με περισσεύματα εισοδημάτων ή εσόδων από παρελθόντα έτη, καθώς τα ποσά αυτά έχουν χρησιμοποιηθεί σχεδόν στο σύνολό

τους για την κάλυψη τεκμηρίων στα προηγούμενα 10-11 χρόνια. Ας δούμε, όμως, ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα φορολογούμενου με χαμηλό εισόδημα από μισθούς, που θα υπερφορολογη-

5.000 ευρώ

είναι το ελάχιστο ποσό ετήσιας δαπάνης διαβίωσης για τα ζευγάρια εγγάμων ή συναψάντων σύμφωνα συμβίωσης φορολογουμένων.

3.000€ είναι το ελάχιστο ποσό ετήσιας δαπάνης διαβίωσης για κάθε άγαμο

1,7-1,8
ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ

φορολογούμενοι πίνουν στα δίκτυα των τεκμηρίων διαβίωσης και φορολογούνται, όχι με βάση τα πραγματικά τους εισοδήματα, αλλά με βάση τα τεκμήρια

SHUTTERSTOCK

θεί του χρόνου λόγω της εφαρμογής των τεκμηρίων διαβίωσης:

Έγγαμος με 2 ανήλικα παιδιά εργάζεται ως μισθωτός στον ιδιωτικό τομέα και λαμβάνει μηνιαίως καθαρό φορολογητέο ποσό μισθού 800 ευρώ. Διαμένει σε ιδιόκτητη μονοκατοικία 90 τ.μ. και κατέχει κι ένα ΙΧ αυτοκίνητο 1.750 κ.εκ. 9ετίας. Το εισόδημα που θα δηλώσει στην εφορία του χρόνου για το έτος 2023 θα ανέλθει σε 11.200 ευρώ (800 ευρώ Χ 14 = 11.200 ευρώ). Το τεκμαρτό εισόδημα που θα το προσδιορίσει η εφορία με την εφαρμογή των τεκμηρίων διαβίωσης θα υπολογιστεί ως εξής: 2.500 ευρώ το ελάχιστο τεκμήριο διαβίωσης για τον έγγαμο + 4.620 ευρώ το τεκμήριο για τη χρήση της μονοκατοικίας των 90 τ.μ. ((40 ευρώ ανά τ.μ. Χ 80 τ.μ.) + 65 ευρώ ανά τ.μ. Χ 10 τ.μ.) + 1,2 = 4.620 ευρώ) + 5.320 ευρώ το τεκμήριο για τη χρήση του Ι.Χ. αυτοκινήτου = 12.940 ευρώ. Για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος, στην περίπτωση που συγκεκριμένους φορολογούμενου, θα ληφθεί υπόψη το τεκμαρτό εισόδημα των 12.940 ευρώ, επειδή αυτό είναι μεγαλύτερο από το δηλωθέν των 11.200 ευρώ. Ως εκ τούτου ο συγκεκριμένος φορολογούμενος

θα φορολογηθεί για «εισόδημα» μεγαλύτερο κατά 1.740 ευρώ απ' ό,τι θα έχει αποκτήσει στην πραγματικότητα. Στο ετήσιο τεκμαρτό εισόδημα των 12.940 ευρώ αντιστοιχεί φόρος εισοδήματος 646,80 ευρώ, ο οποίος υπολογίζεται λαμβανομένου υπόψη αφορολόγητου ορίου 10.000 ευρώ και με συντελεστή φόρου 22% στο πέραν του ορίου αυτού ποσό. Αν λαμβανόταν υπόψη το δηλωθέν εισόδημα των 11.200 ευρώ, ο εν λόγω φορολογούμενος θα πλήρωνε μόλις 264 ευρώ.

Παγίδα 2η: Το ελάχιστο τεκμήριο διαβίωσης των 3.000 ευρώ και το τεκμήριο διαβίωσης της μισθωμένης κατοικίας του ενήλικου τέκνου που σπουδάζει ή υπηρετεί τη στρατιωτική του θητεία μακριά από τον οικογένειά του γίνεται αιτία το συνολικό εισόδημα της οικογένειας (στην οποία περιλαμβάνεται και το τέκνο αυτό ως εξαρτώμενο) να εμφανίζεται πλασματικά αυξημένο, εξελίξει που έχει πολλαπλές δυσμενείς οικονομικές συνέπειες γι' αυτήν.

Σε κάθε περίπτωση κατά την οποία ενήλικο εξαρτώμενο τέκνο του φορολογούμενου μισθώνει

Για να προσδιοριστεί το τεκμαρτό φορολογητέο εισόδημα κάθε φυσικού προσώπου, προστίθενται στο ελάχιστο ποσό ετήσιας δαπάνης διαβίωσης τα ποσά των αντικειμενικών δαπανών διαβίωσης.

κατοικία διαφορετική από αυτήν της κύριας κατοικίας, οι υπηρεσίες της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), κατά την εκκαθάριση των δηλώσεων που υποβάλλουν οι συγκεκριμένοι φορολογούμενοι, προσδιορίζουν το ύψος των φορολογητέων εισοδημάτων με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης. Δηλαδή, σε κάθε τέτοια περίπτωση, λαμβάνουν υπόψη τους το ελάχιστο τεκμήριο διαβίωσης των 3.000 ευρώ που ισχύει για τον άγαμο φορολογούμενο ή των 2.500 ευρώ που ισχύει για τον έγγαμο ή το μέρος συμφώνου συμβίωσης, και προσθέτουν στο ποσό αυτό τυχόν επιπλέον ποσά τεκμηρίων διαβίωσης για σπίτι ή και ΙΧ αυτοκίνητο, εφόσον ο φορολογούμενος διέμεινε, κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους, σε κατοικία ιδιόκτητη, ενοικιαζόμενη ή δωρεάν παραχωρηθείσα ή εφόσον κατείχε και κάποιο ΙΧ αυτοκίνητο.

Παγίδα 3η: Φορολογούμενοι με πενιχρά εισοδήματα προερχόμενα είτε από ενοίκια είτε από τόκους καταθέσεων είτε από γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι οποίοι εισπράτουν παράλληλα ακόμη και χαμηλά ποσά είτε από περιστασιακά απασχόληση είτε από επιδόματα παιδιών που τους χορήγησε ο ΟΠΕΚΑ θα επιβαρυνθούν με υπέρογκα ποσά φόρου εισοδήματος.

Οι φορολογούμενοι που υπάγονται σ' αυτές τις περιπτώσεις θα υποχρεωθούν να πληρώσουν ποσά φόρων πολλαπλάσια των πραγματικών τους εισοδημάτων, εξαιτίας του προσδιορισμού του συνολικού φορολογητέου εισοδήματος με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης και του υπολογισμού του οφειλόμενου φόρου με βάση την κλίμακα που εφαρμόζεται για τους επιχειρηματίες, στην οποία δεν ισχύει αφορολόγητο όριο εισοδήματος.

Συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις αυτές, επειδή τα δηλούμενα

εισοδήματα είναι πάρα πολύ χαμηλά, οι υπηρεσίες της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), κατά την εκκαθάριση των δηλώσεων που υποβάλλουν οι συγκεκριμένοι φορολογούμενοι, προσδιορίζουν το ύψος των φορολογητέων εισοδημάτων με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης. Δηλαδή, σε κάθε τέτοια περίπτωση, λαμβάνουν υπόψη τους το ελάχιστο τεκμήριο διαβίωσης των 3.000 ευρώ που ισχύει για τον άγαμο φορολογούμενο ή των 2.500 ευρώ που ισχύει για τον έγγαμο ή το μέρος συμφώνου συμβίωσης, και προσθέτουν στο ποσό αυτό τυχόν επιπλέον ποσά τεκμηρίων διαβίωσης για σπίτι ή και ΙΧ αυτοκίνητο, εφόσον ο φορολογούμενος διέμεινε, κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους, σε κατοικία ιδιόκτητη, ενοικιαζόμενη ή δωρεάν παραχωρηθείσα ή εφόσον κατείχε και κάποιο ΙΧ αυτοκίνητο.

Περαιτέρω, η πρόσθετη διαφορά φορολογητέου εισοδήματος που προκύπτει λόγω της εφαρμογής των τεκμηρίων διαβίωσης φορολογείται, όχι με την ευνοϊκή κλίμακα υπολογισμού του φόρου, η οποία ισχύει για τους μισθωτούς και τους συνταξιούχους και προβλέπει αφορολόγητο όριο εισοδήματος 8.636 ευρώ (προσαυξανόμενο ανάλογα με τον αριθμό των εξαρτώμενων

■ Ο φορολογούμενος μπορεί να αποφυγεί την πληρωμή επιπλέον φόρου επί της προστιθέμενης διαφοράς τεκμαρτού εισοδήματος εάν επικαλεστεί εισοδήματα και έσοδα παρελθόντων ετών.

τέκνων), αλλά με την κλίμακα φορολόγησης των εισοδημάτων από επιχειρηματίες δραστηριότητες, βάσει της οποίας το φορολογητέο εισόδημα υποκειται σε φόρο υπολογιζόμενο με συντελεστή 9% από το πρώτο ευρώ. Έτσι η πρόσθετη διαφορά φορολογητέου εισοδήματος που προκύπτει βάσει των τεκμηρίων διαβίωσης σε όλες αυτές τις περιπτώσεις φορολογούμενων επιβαρύνεται με φόρο 9%. Στη συνέχεια επί του φόρου που προκύπτει επιβάλλεται και προκαταβολή φόρου με συντελεστή 55%. Συνολικά δηλαδή για έναν φορολογούμενο με πολύ χαμηλό εισόδημα από ενοίκια ή από αγροτική δραστηριότητα ή από μικρό ποσό εισοδήματος από

περιστασιακά απασχόληση ή από οικογενειακά επιδόματα, η πρόσθετη διαφορά εισοδήματος που προκύπτει βάσει των τεκμηρίων φορολογείται με τελικό συντελεστή 13,95%.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, κατά την εκκαθάριση των δηλώσεων οι υπηρεσίες της ΑΑΔΕ εφαρμόζουν τις διατάξεις της παραγράφου 1β του άρθρου 34 του νόμου 4172/2013 (του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος), σύμφωνα με τις οποίες επί της πρόσθετης διαφοράς τεκμαρτού εισοδήματος εφαρμόζεται η κλίμακα φορολογίας εισοδήματος των αυτοαπασχολούμενων, στην οποία ισχύει συντελεστής 9% από το πρώτο ευρώ, επειδή το μεγαλύτερο μέρος του δηλωθέντος εισοδήματος δεν προκύπτει από μισθωτή εργασία ή συντάξεις.

Παγίδα 4η: Οι ζημιωμένες ατομικές επιχειρήσεις εμφανίζονται υποχρεωτικά με τεκμαρτά κέρδη στην εφορία, λόγω της εφαρμογής των τεκμηρίων διαβίωσης. Επιπλέον, χάνουν το δικαίωμα συμψηφισμού των ζημιών της χρήσης του προηγούμενου έτους με τα κέρδη του τρέχοντος και των αμέσως επόμενων ετών.

Η εφαρμογή των διατάξεων για τα τεκμήρια διαβίωσης (τις αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης) δεν επιτρέπει στις ατομικές επιχειρήσεις να δηλώσουν ζημιές στην εφορία. Αν δηλώσουν ζημιές, ενεργοποιούνται τα τεκμήρια διαβίωσης, τα οποία προσδιορίζουν για τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις τεκμαρτό φορολογητέο εισόδημα, σβήνονται τις όποιες ζημιές. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τα όσα έχουν διευκρινιστεί με την υπ' αριθμόν Π.Ο.Λ. 1088/2016 αναλυτική εγκύκλιο της πρώην Γ.Δ.Ε και νυν Α.Α.Δ.Ε, σε κάθε περίπτωση κατά την οποία ατομική επιχείρηση εμφάνισε ζημία και για το έτος αυτό το εισόδημα του φορολογούμενου προσδιορίστηκε με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης, πιο γνωστές ως «τεκμήρια διαβίωσης», το επόμενο φορολογικό έτος ο φορολογούμενος εκ του γεγονότος αυτού και με βάση τις προηγούμενες διατάξεις, απώλεσε το δικαίωμα συμψηφισμού της εν λόγω ζημίας. Σύμφωνα με την ίδια εγκύκλιο, μόνο εφόσον ο φορολογούμενος με τροποποιητική δήλωση καλύψει την προστιθέμενη διαφορά τεκμηρίων με ανάλογη κεφαλαίωση, τότε η δηλωθείσα ζημία μπορεί να μεταφερθεί για συμψηφισμό κατά τις κείμενες διατάξεις.